

1950 öncesi TÜRKİYE

MÜBADELE

29 OCAK 1923
"Mübadele"nin
Anadolu'dan aldığı bir
gemi dolusu insan,
İstanbul Boğazi'ndan
geçiyor. İnsanlar
ayakta, denkleri
yanlarında. Yolculuk
Yunanistan'da son
bulacak.

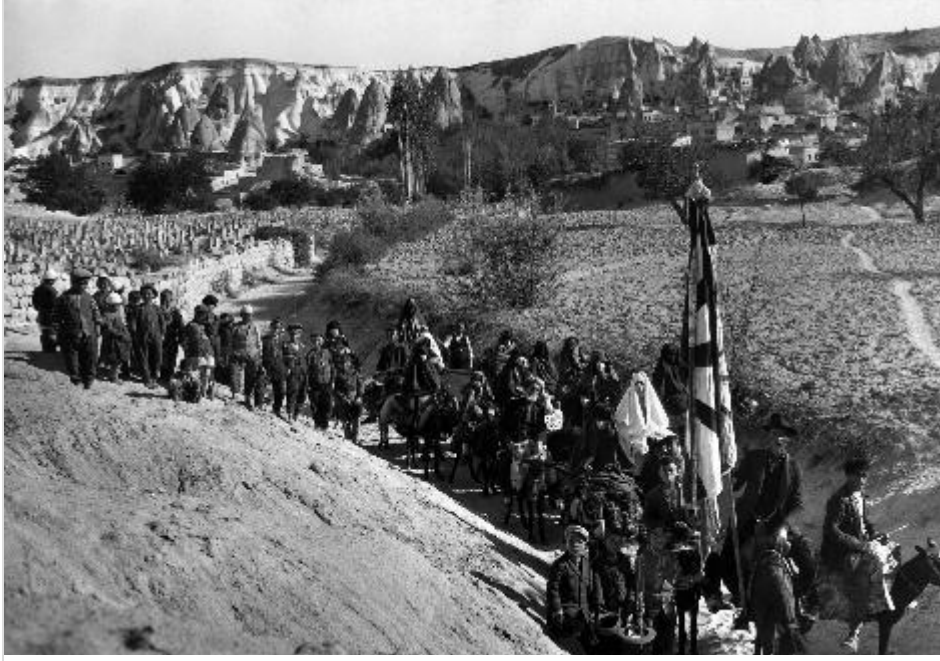
FOTOĞRAF: FRANK
AMERICA/ NEAR
EAST RELIEF

ÜSTTE YAYALAR, ALTTA YOLCULAR

Fotoğraf 1937 yılında bir vapurdan
çekilmiş. O zamanlar gişeler Galata
Köprüsü'nde. Rotalar arasında Moda-
Kalamış da var, Adalar-Pendik de.
Tarifede 1. ve 2. Mevki fiyatları
görülüyor, bugünden farklı olarak. Bir de
"giriş" ya da "çıkış" diye bir şey yok o
günlerde. Bunun yerine tabelalarda
"Girilir" ve "Çıkılır" yazıyor.

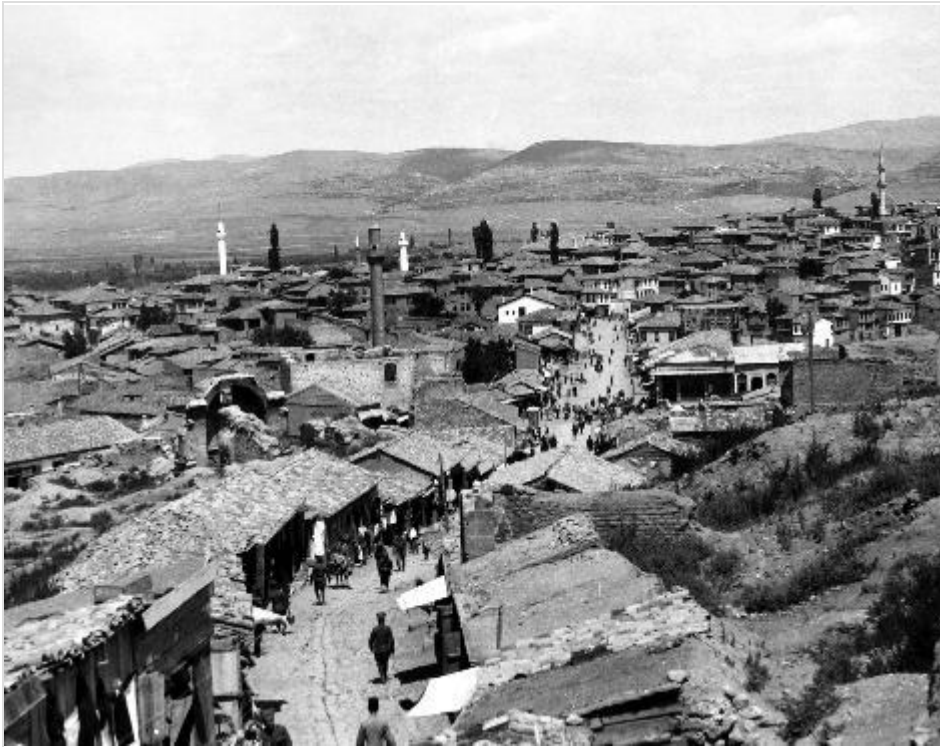
FOTOĞRAF: BERNARD F. ROGERS,
JR.

PERİLERİN DÜĞÜNÜ

Yıl 1929. Üçhisarlı damat almış eline düğün bayrağını. Gelin alayı tüm aile kalabalığıyla birlikte ilerliyor. Arkada gelinin köyü.

FOTOĞRAF:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

NÜFUS

Yıl 1929. Üçhisarlı damat almış eline düğün bayrağını. Gelin alayı tüm aile kalabalığıyla birlikte ilerliyor. Arkada gelinin köyü.

FOTOĞRAF:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

MODERN İTFAİYE

“Artık İstanbul itfaiyesi yaya değil” diyor fotoğrafçı 1928’de. “Modern itfaiye arabaları var.” Ve resimaltına düştüğü nota şöyle devam ediyor: “Ama fotoğraftaki bir itfaiye aracı değil. Belki caddeleri temizlemek için kullanılan bir su tankı. Belki de değil. Öğrenemedim.” Fotoğrafçının bütün bildiği aracın burada pompayla Haliç’ten su çektiği. Oysa ki gerçek şöyleydi: O zamanlarda bu araçlar her iki işe de yarar; yangın olunca yangına gider, normal zamanlarda caddeleri temizlerdi...

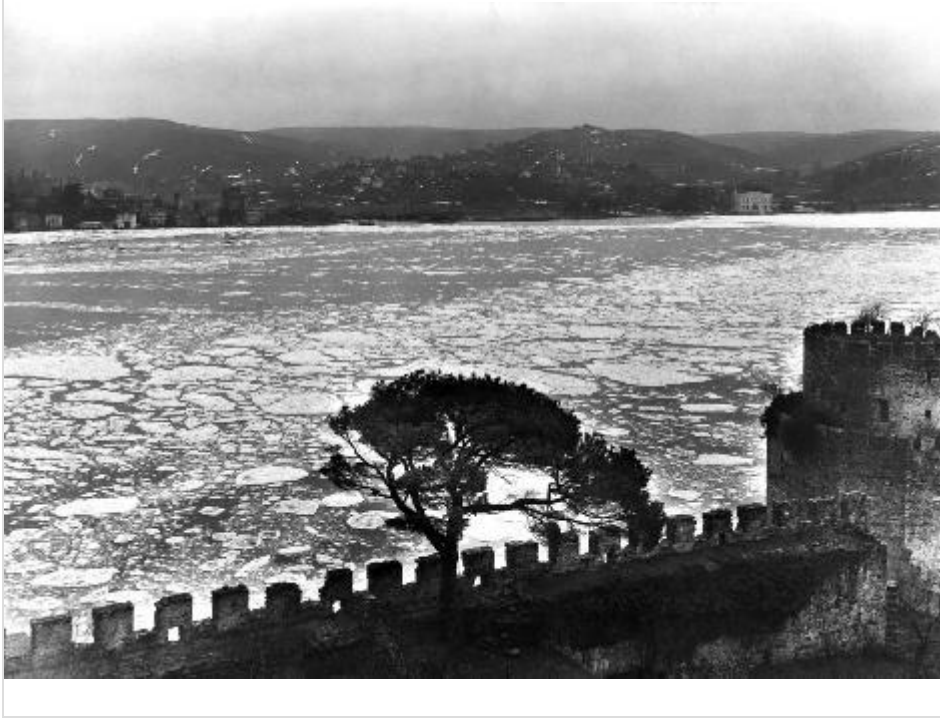
FOTOĞRAF:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

FRAKLI DİN ADAMI

Çekim tarihi bilinmeyen bu fotoğrafta yürüyenler, Atatürk’ün davetlileri. “Kemal Paşa’nın yılda bir ülkenin önemli isimlerini kabul ettiği bir günde, ülkenin önde gelen din adamı bile Avrupa tarzı frak giyiyor” notu düşünülmüş arşiv kayıtlarına. Ankara’da çekilmiş fotoğrafta askerler duruyor duvarın dibinde ve bir de araba. Diyanet İşleri’nin ilk başkanı Rıfat Börekçi’nin yardımcısı olan ve daha sonra da Diyanet İşleri Başkanlığı’nı üstlenen Ahmet Hamdi Akseki önde. En sağda protokol müdürü, arkada kordiplomatik.

FOTOĞRAF: KURT
VE MARGOT
LUBİNSKİ

BUZLU BOĞAZ-III

Takvimler tam olarak 1 Mart 1929'u gösteriyor. Rumeli Hisarı onca yıldır gözlediği Boğaz'dan geçen buz kütlelerinin tanığı, bu defa Anadolu Hisarı karşı kıyıda.

FOTOĞRAFLAR:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

BRİNDİSİ'DEN BÜYÜKDERE'YE

Deniz uçağı Brindisi'den (İtalya) sabah saat 07.00'de hareket etmiş. Atina'da bir mola vermiş ve fotoğrafçının düştüğü nota göre, saat 16.45'te İstanbul'a gelmiş. Yolcular bir kalas parçasının üzerinden geçecek, ahşaptan yapılmış basamaklardan inecek ve 1928 Büyükderesi'nin kıyılarına adımlayacak.

FOTOĞRAFLAR:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

İZMİR'DE DEVE KERVANI

Anadolu'nun iç bölgelerinden yola çıkan bir kervan. Develer sırtlanmış bütün yükü. Aralarında bir-iki de eşek. Tozlu yollar kat edilmiş. İzmir'in içinden geçip yüklerini boşaltacakları yere, muhtemelen limana doğru ilerliyorlar. Yıllardan 1924.

FOTOĞRAF:
THOMAS BLEYLER,
JR.

DOĞAÇLAMA TRAFİK

Yeni Cami basamaklarından 1928'in Eminönü. Bugünle kıyaslanırsa eğer, neredeyse hiç insan yok denebilir ortalıkta. Trafik belli ki doğaçlama akıyor. İnsanlar, 20'lerin otomobilleri, at arabaları... Kimi o tarafa kimi bu tarafa çevirmiş yönünü, rahat rahat ilerliyor.

FOTOĞRAFLAR:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

SAMSUN'A VEDA

Büyük gemiler açıkta bekliyor. Ve "mübadele" ile Yunanistan'a gidecek Samsunlu Rumlar sallarla onları götürecek gemiye taşıyor. Yıl 1923...

FOTOĞRAF: FRANK AMERICA/ NEAR EAST RELIEF

KÖY İMAMI JİMNASTİK HOCASI

1933 yılı, Bursa yakınlarında bir köy. "Bu küçük köy bile modern jimnastik hareketlerinden bihaber değil." Fotoğrafçı, "Türkiye Cumhuriyeti din ve devlet işlerini birbirinden ayırmış olsa da" diyor, "eğitmen eksikliği nedeniyle köy imamı hem öğretmen hem de jimnastik hocası olmuş."

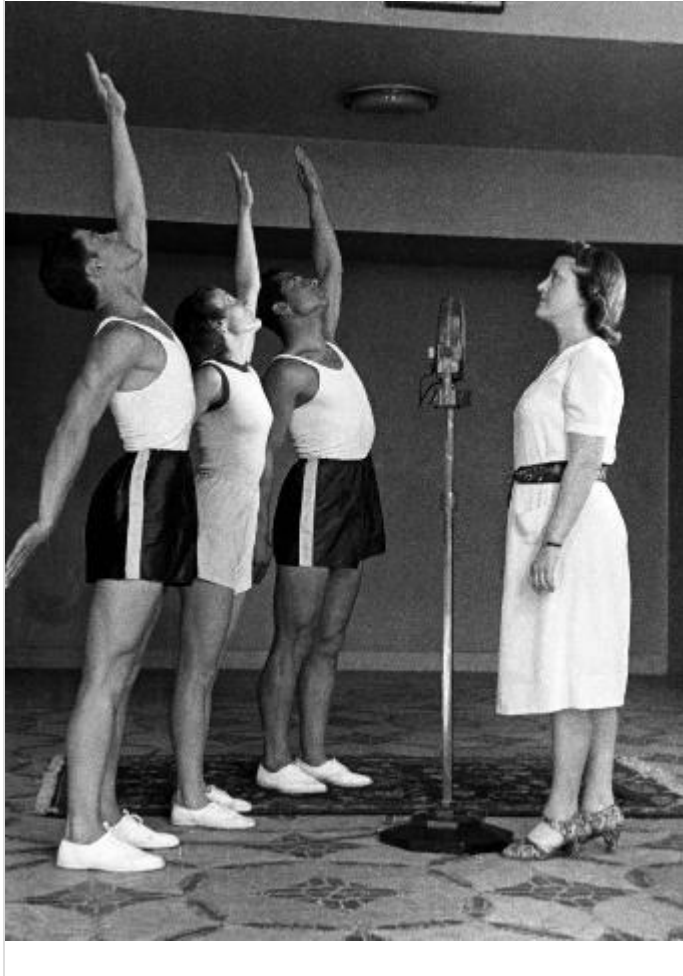
FOTOĞRAF: KURT VE MARGOT LUBİNSKİ

AYAKÜSTÜ BUZLU BİRA

Ankara'da, kaldırım kıyısında bir biracı. Cumhuriyet 10. yılını bir ay sonra kutlayacak. Yüzler gülüyor. Ve Eylül 1933'te National Geographic arşiv kayıtlarına giren bu fotoğrafın arkasına düşülen nota göre, Türkiye'de insanlar "aşırıya kaçmadan" içki içmeyi çok seviyor.

FOTOĞRAF: KURT VE MARGOT LUBİNSKI

RADYODA JİMNASTİK SAATI

Ortada mikrofon. Bir yanda eğitmen, karşıda sporcular. Komutlar veriliyor ve anında yerine getiriliyor. Yıl 1944. Radyoda jimnastik saati...

FOTOĞRAF: MAYNARD OWEN WILLIAMS

BEBEK BALIKÇILARI

Dizi dizi yalılarıyla Bebek kıyıları. 1930 tarihiyle kayıtlara girmiş bu fotoğrafta, bugünün balıkçı lokantalarının yerinde o zamanlarda da yine balıkçılar var. Ama büyük farkla, boğazdan ağ dolusu balık çeken balıkçılar. Zaman, “nerede o eski günler” zamanı; akıntı burnu yalılarının önünde “yedek” denilen daracık kaldırımlar var. Yani fotoğrafta görüldüğü gibi insanların yedekleşe, imece usulü, akıntıya kapılan kayıkları ya da geceden denize attıkları balık ağlarını çektikleri minik rıhtımlar.

FOTOĞRAF:
MAYNARD OWEN
WILLIAMS

İSTANBUL ÇOCUKLARI

Yaşlar küçük, ifadeler yaşlı. Yan yana dizilmişler, endişe, şüphe ve merakla asılan yüzler kameraya bakıyor. Yıl 1924. İstanbul'un yoksul mahallelerinden kim bilir hangisi...

FOTOĞRAF: MERL
LA VOY